ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ PHILIPPE LÉGER της 29ης Μαΐου 1997 *

1. «Αρκεί η μετατόπιση ενός κόμματος για να αλλοιωθεί το νόημα της σκέψεώς μου.» Η σκέψη αυτή ανήκει στον Michelet [1] και δείχνει με τον καλλίτερο τρόπο τη βαθιά σύγχυση στην οποία μπορεί να περιέλθει ο αναγνώστης που αντιμετωπίζει δύο εκδόσεις του ιδίου κειμένου ανάλογα με το αν τα σημεία στίξεως έχουν τεθεί με τον έναν ή τον άλλο τρόπο. Σε παρόμοια κατάσταση πρέπει να βρέθηκε το Corte suprema di cassazione διερωτώμενο περί της ακριβούς εννοίας μιας κοινοτικής διατάξεως.

2. Πράγματι, από την εξέταση αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως του εν λόγω εθνικού δικαστηρίου, η οποία αποσκοπεί στη διευκρίνιση μιας των απαιτήσεων, αφορώσας τη μνεία ενός επιχειρηματία, που προβλέπονται από την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση στον τομέα της επισημάνσεως και της παρουσιάσεως των τροφίμων [2], μπορούν να αποκαλυφθούν όλες οι λεπτές διακρίσεις και αποχρώσεις που εκφράζονται με καλή χρησιμοποίηση των σημείων στίξεως.

3. Ας εξετάσουμε, κατ' αρχάς, τις πραγματικές και διαδικαστικές όψεις της παρούσας υποθέσεως.

Πραγματικό και διαδικαστικό πλαίσιο

4. Στην εταιρία Dega di Depretto Gino επιβλήθηκε πρόστιμο επειδή εμπορεύθηκε στην Ιταλία κονσέρβες ανανά με σιρόπι, παρασκευασθείσες και συσκευασθείσες από εταιρία εγκατεστημένη εκτός της Κοινότητας, χωρίς μνεία των απαιτουμένων από την ιταλική νομοθεσία στοιχείων [3], σύμφωνα με την οποία η επισήμανση των τροφίμων πρέπει να περιλαμβάνει ειδικότερα:

«το όνομα ή την εμπορική επωνυμία ή το σήμα κατατεθέν και την έδρα του κατασκευαστή ή του συσκευαστή ή ενός πωλητή εγκατεστημένου εντός της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας» [4].

5. Η αμφισβήτηση της διοικητικής αυτής κυρώσεως έγινε ευνοϊκώς δεκτή από τον Pretore di Rovereto ο οποίος, με απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 1990, ακύρωσε την προσβαλλομένη κύρωση για τον λόγο ότι

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — Παρατίθεται στον Berthier, P. V., και Colignon, J.-P.: *Le français pratique*, εκδόσεις Solar, σ. 192.

2 — Οδηγία 79/112/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1978, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς επίσης και τη διαφήμισή τους (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 33, στο εξής: οδηγία ή οδηγία 79/112).

3 — Άρθρο 3, στοιχείο h, του διατάγματος του Προέδρου της Δημοκρατίας αριθ. 322, της 18ης Μαΐου 1992, με τίτλο «Θέση σε εφαρμογή της οδηγίας 79/112/ΕΟΚ, αφορώσας τα τρόφιμα που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς επίσης και τη διαφήμισή τους, και της οδηγίας 77/94/ΕΟΚ, αφορώσας τα τρόφιμα που προορίζονται για ειδική διατροφή».

4 — Το ιταλικό κείμενο, όπως αναφέρεται από το αιτούν δικαστήριο στο σημείο 1 της διατάξεώς του, έχει ως εξής: «il nome o la ragione sociale o il marchio depositato e la sede del fabbricante o del confezionatore o di un venditore stabilito nella Comunità economica europea».

είχε επιβληθεί βάσει εσφαλμένης ερμηνείας της προπαρατεθείσας νομικής διατάξεως. Ο επί της ουσίας δικαστής έκρινε πράγματι ότι η έκφραση «εγκατεστημένου εντός της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας» αναφέρεται μόνο στην κατηγορία των πωλητών και ότι αρκούσε μόνον η μνεία, όπως εν προκειμένω, του ονόματος και της διευθύνσεως του παραγωγού-συσκευαστή που είναι εγκατεστημένος σε μια τρίτη χώρα.

6. Η Provincia autonoma di Trento και το Ufficio del medico provinciale di Trento άσκησαν αναίρεση, ο μοναδικός λόγος της οποίας αφορά την αμφισβήτηση της κατ' αυτόν τον τρόπο δοθείσας από τον Pretore ερμηνείας της επίδικης εθνικής διατάξεως. Θεωρούν πράγματι ότι η προστασία του τελικού καταναλωτή διασφαλίζεται πλήρως μόνον αν στην ετικέτα του προϊόντος αναγράφεται τουλάχιστον ένας επιχειρηματίας (παραγωγός, συσκευαστής ή πωλητής) εγκατεστημένος εντός της Κοινότητας.

7. Το Corte suprema di cassazione σημειώνει ότι η εθνική διάταξη, η ερμηνεία της οποίας του ζητήθηκε, «επαναλαμβάνει σχεδόν κατά λέξη» το κείμενο του άρθρου 3, παράγραφος 1, σημείο 6, της οδηγίας 79/112, κατά το οποίο η επισήμανση των τροφίμων πρέπει να αναφέρει, σύμφωνα με το γαλλικό κείμενο της διατάξεως αυτής: «le nom ou la raison sociale et l'adresse du fabricant ou du conditionneur [5], ou d'un vendeur établi à l'intérieur de la Communauté»· ενώ το ιταλικό κείμενο έχει ως εξής: «il nome o la ragione sociale e l'indirizzo del fabbricante o del condizionatore o di un venditore stabilito nella Comunità».

8. Το εθνικό δικαστήριο συνάγει από αυτό ότι η απόφαση που πρέπει να ληφθεί προϋποθέτει «κατ' ανάγκη και κατά προτεραιότητα» την ερμηνεία της εν λόγω κοινοτικής διατάξεως, «εφόσον είναι προφανές ότι η ιταλική εθνική διάταξη επαναλαμβάνει απλώς» αυτή την τελευταία, και καλεί συνεπώς το Δικαστήριο να απαντήσει στο ακόλουθο ερώτημα:

«Πρέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, σημείο 6, της οδηγίας 79/112/ΕΟΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς επίσης και τη διαφήμισή τους, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η περιεχόμενη σ' αυτό έκφραση "εγκατεστημένου στο εσωτερικό της Κοινότητας" αναφέρεται μόνο στον πωλητή ή μήπως, ελλείψει πωλητή εγκατεστημένου εντός της Κοινότητας, αναφέρεται και στον παρασκευαστή και/ή στον συσκευαστή; Έχει, επομένως, η παραπάνω διάταξη την έννοια ότι, ελλείψει πωλητή εγκατεστημένου στο εσωτερικό της Κοινότητας, πρέπει να είναι εγκατεστημένος στην Κοινότητα ο παρασκευαστής και/ή ο συσκευαστής;»

Νομικό πλαίσιο

9. Η οδηγία σχετικά με την επισήμανση των τροφίμων θεσπίζει «κοινοτικούς κανόνες, γενικού και οριζοντίου χαρακτήρα που θα εφαρμόζονται στο σύνολο των τροφίμων που διατίθενται στο εμπόριο» [6]. Η προσέγγιση των νομοθεσιών, την οποία θέτει σε εφαρμογή, πρέπει να καθιστά

5 — Υπογραμμίζω ήδη από τώρα την ύπαρξη αυτού του κόμματος, στο οποίο θα επανέλθω αργότερα.

6 — Τρίτη αιτιολογική σκέψη.

δυνατή την αποφυγή των εμποδίων της ελεύθερης κυκλοφορίας των προϊόντων, τα οποία μπορούν να δημιουργήσουν άνισους όρους ανταγωνισμού, προκειμένου να συμβάλλει στην καλή λειτουργία της κοινής αγοράς [7]. Εντούτοις, βασίζεται, «*πριν απ' όλα* στην αρχή της πληροφορήσεως και της προστασίας των καταναλωτών» [8]. Για τον σκοπό αυτό, η οδηγία προβλέπει ειδικότερα ότι η επισήμανση πρέπει να περιλαμβάνει υποχρεωτικά ορισμένες ενδείξεις, αποκλειομένης οποιασδήποτε άλλης. Η απαρίθμησή τους αποτελεί αντικείμενο των σημείων 1 έως 8 του άρθρου 3, παράγραφος 1.

Απάντηση στο ερώτημα

10. Η ζητηθείσα ερμηνεία του σημείου 6 του άρθρου 3, παράγραφος 1, καλεί το Δικαστήριο να αποφανθεί, κατ' ουσίαν, αν η προϋπόθεση της «κοινοτικής εγκαταστάσεως» ισχύει μόνο για τον πωλητή ή αν, αντιθέτως, πρέπει υποχρεωτικώς να πληρούται από έναν των αναφερομένων τριών επιχειρηματιών (του παρασκευαστή, του συσκευαστή και του πωλητή).

11. Ο προσεκτικός αναγνώστης θα έχει παρατηρήσει την αισθητή παραλλαγή που διακρίνει το ιταλικό από το γαλλικό κείμενο της οδηγίας: το πρώτο δεν περιέχει κόμμα που να χωρίζει την έκφραση «ή ενός πωλητή εγκατεστημένου στο εσωτερικό της Κοινότητας» από τους λοιπούς αναφερομένους επιχειρηματίες.

12. Η θέση του κόμματος αυτού στο γαλλικό κείμενο εμφανίζει το πλεονέκτημα ότι απομονώνει πολύ σαφώς, κατά την άποψή μου, τον τελευταίο αναφερόμενο επιχειρηματία από τους δύο άλλους και ότι τον υποδεικνύει με τον τρόπο αυτό ως τον μόνο στον οποίο η επίδικη έκφραση μπορεί να αναφέρεται. Το αγγλικό κείμενο της διατάξεως αυτής, «με κόμμα» και αυτό, φαίνεται ότι πρέπει να αναγνωστεί υπό την ίδια έννοια: «the name or business name and address of the manufacturer or packager, or of a seller established within the Community».

13. Το γερμανικό («den Namen oder die Firma und die Anschrift des Herstellers, des Verpackers oder *eines in der Gemeinschaft niedergelassenen Verkäufers*») και το ολλανδικό κείμενο («de naam of de handelsnaam en het adres van de fabrikant of van de verpakker of van *een in de Gemeenschap gevestigde verkoper*») [9] επίσης δεν είναι διφορούμενα. Πράγματι, η συντακτική ιδιαιτερότητα των δύο αυτών γλωσσών καθιστά δυνατό να συνδεθεί ακόμη σαφέστερα η έκφραση «εγκαστημένος στο εσωτερικό της Κοινότητας» («*in der Gemeinschaft niedergelassenen*» και «*in de Gemeenschap gevestigde*») μόνο με το όνομα του «πωλητή» («*Verkäufers*» και «*verkoper*»), καθόσον αυτή προηγείται άμεσα του ονόματος και εμποδίζει να νοείται το κείμενο ως συνδέον την επίδικη προϋπόθεση με έκαστο των αναφερομένων τριών επιχειρηματιών.

14. Αντιθέτως, η ιταλική απόδοση αυτού του κειμένου, στην οποία ανάγεται το ερώτημα του αιτούντος δικαστή, την οποία προσεγγίζουν οι μεταγενέστερες μεταφράσεις [10], θα μπορούσε να νοείται υπό εντελώς διαφορετική έννοια. Εντούτοις, αντιθέτως προς αυτά που υποστήριξε ο

7 — Πρώτη και δεύτερη αιτιολογική σκέψη.

8 — Έκτη αιτιολογική σκέψη, η υπογράμμιση δική μου.

9 — Η υπογράμμιση των κειμένων είναι δική μου.

10 — Το ισπανικό κείμενο, για παράδειγμα, δεν έχει ίχνος του επίδικου κόμματος: «el nombre o la razón social y la dirección del fabricante o del embalador o de un vendedor establecido dentro de la Comunidad». Το δανικό και το ελληνικό κείμενο φαίνεται επίσης να ακολουθούν το εν λόγω «ιταλικό πρότυπο».

εκπρόσωπος της Ιταλικής Κυβερνήσεως κατά τη διάρκεια της συνεδριάσεως, η επιβαλλομένη ερμηνεία της επίδικης διατάξεως δεν μπορεί να εξαρτάται μόνον από αυτή τη γλωσσική απόδοση. Πράγματι, δεν θα ήταν σκόπιμο να υποστηριχθεί ότι το γεγονός ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι λοιπές γλωσσικές αποδόσεις ισοδυναμεί με διαφορετική μεταχείριση σε βάρος των Ιταλών επιχειρηματιών, στο μέτρο που το Δικαστήριο παγίως τονίζει ότι:

«(...) οι διάφορες γλωσσικές αποδόσεις ενός κοινοτικού κειμένου *πρέπει να ερμηνεύονται ομοιόμορφα* και ότι, επομένως, όταν υφίσταται διάσταση μεταξύ των αποδόσεων αυτών, η επίδικη διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται σε συνάρτηση με τη γενική οικονομία και τον σκοπό της ρυθμίσεως της οποίας αποτελεί μέρος» [11].

15. Λαμβάνοντας υπόψη τις μόνιμες αβεβαιότητες κατά την ανάγνωση των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων, και εφόσον καμία από αυτές δεν μπορεί να υπερισχύσει, το Δικαστήριο πρέπει, σύμφωνα με τη νομολογία του, να προσπαθήσει να συναγάγει από το κείμενο που του έχει υποβληθεί μια έννοια σύμφωνη προς τη γενική οικονομία και τον σκοπό της κανονιστικής ρυθμίσεως της οποίας αποτελεί στοιχείο.

16. Πάντως, πριν να εξεταστεί ο συλλογισμός αυτός, προτείνω στο Δικαστήριο να λάβει υπόψη ένα στοιχείο που φαίνεται καθοριστικό.

17. Η σπουδαιότητα της παραλλαγής την οποία καθιστά δυνατή η προσθήκη του κόμματος, στο γαλλικό και το αγγλικό κείμενο εν πάση περιπτώσει, δεν είχε διαφύγει της προσοχής της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, η οποία πρότεινε, με την γνώμη της επ' αυτού που αποτελούσε τότε απλώς το σχέδιο της οδηγίας 79/112 [12], τροποποίηση της στίξεως, επιδιώκοντας ακριβώς η προϋπόθεση της κοινοτικής εγκαταστάσεως να ισχύει για έκαστο των επιχειρηματιών που απαριθμούνται στο κείμενο.

18. Στις «ειδικές παρατηρήσεις» που αφιέρωσε η ΟΚΕ στο άρθρο 3 του σχεδίου οδηγίας, στο σημείο 2.7.1, μπορεί επομένως να αναγνωσθεί:

«Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η συσκευασία πρέπει να περιέχει τη μνεία ενός υπευθύνου εντός της Κοινότητας. Ζητεί, επομένως, όπως το έκτο εδάφιο διατυπωθεί ως εξής:

"Το όνομα ή την εμπορική επωνυμία και τη διεύθυνση του παρασκευαστή ή του συσκευαστή, ή ενός πωλητή, εγκατεστημένου στο εσωτερικό της Κοινότητας"» [13].

11 — Απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 1995, C-449/93, Rockfon (Συλλογή 1995, σ. I-4291, σκέψη 28), η υπογράμμιση δική μου, η οποία παραπέμπει στην απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977, 30/77, Bouchereau (Συλλογή τόμος 1977, σ. 617, σκέψη 14). Βλ., επίσης, για παράδειγμα, τις αποφάσεις της 28ης Μαρτίου 1985, 100/84, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Συλλογή 1985, σ. 1169, σκέψη 17), και της 24ης Οκτωβρίου 1996, C-72/95, Kraaijeveld κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-5403, σκέψη 28).

12 — Γνώμη επί προτάσεως οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς και τη διαφήμισή τους (JO 1976, C 285, σ. 3).

13 — Παρατηρείται η παρουσία δύο κομμάτων στην εν λόγω πρόταση κειμένου, η οποία απομονώνει την έκφραση «ή ενός πωλητή» από την υπόλοιπη φράση.

Το ιταλικό κείμενο της προτάσεως αυτής είναι ακόμη σαφέστερο:

«Il Comitato ritiene che l'imballaggio debba comportare l'indicazione della persona responsabile nella Comunità. Esso chiede quindi che il punto 6 sia redatto nel modo seguente:

"il nome e cognome o la ragione sociale e l'indirizzo del fabbricante o del condizionatore o di un venditore *stabiliti* nella Comunità".» [14]

19. Το γεγονός ότι η πρόταση αυτή δεν έγινε δεκτή στο τελικό κείμενο της επίδικης διατάξεως [15], κατά τη γνώμη μου, μπορεί μόνο να σημαίνει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης εννοεί ότι η ύπαρξη κοινοτικής εγκαταστάσεως πρέπει να συνδέεται μόνο με τον πωλητή.

20. Η τελεολογική ερμηνεία της επίδικης διατάξεως απλώς επιβεβαιώνει την εκτίμηση αυτή.

21. Όπως ορθώς υπενθύμισαν συναφώς η Ιταλική και η Ελληνική Κυβέρνηση, το Δικαστήριο συνήγαγε ήδη τη γενική οικονομία και τον σκοπό της οδηγίας 79/112 ως εξής:

«Τόσο από τις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας όσο και από το περιεχόμενο του άρθρου της 2 προκύπτει ότι ο λόγος για τον οποίο θεσπίστηκε η οδηγία αυτή είναι η μέριμνα για την πληροφόρηση και την προστασία του τελικού καταναλωτή τροφίμων, ιδίως όσον αφορά τη φύση, το είδος, τις ιδιότητες, τη σύνθεση, την ποσότητα, τη διάρκεια καταλληλότητας, την καταγωγή ή την προέλευση και τον τρόπο παραγωγής ή παρασκευής των προϊόντων αυτών.» [16]

22. Όμως, δεν νομίζω ότι η αποδοχή της μνείας του παρασκευαστή ή του συσκευαστή προϊόντος που είναι εγκατεστημένοι σε τρίτη χώρα μπορεί να βλάψει την πληροφόρηση και την προστασία του καταναλωτή.

14 — Τονίζουμε το γεγονός ότι, στο ιταλικό αυτό κείμενο, η τροποποιητική πρόταση χρησιμοποιούσε τη μετοχή παρακειμένου του ρήματος «εγκαθίσταμαι» στον πληθυντικό (*stabiliti* αντί του *stabilite*), πράγμα το οποίο καθιστούσε δυνατό να περιλαμβάνονται όλοι οι αναφερόμενοι επιχειρηματίες και όχι μόνον ένας εξ αυτών.

15 — Το κείμενο που περιλαμβάνεται στην οδηγία 79/112 είναι ακριβώς το ίδιο με εκείνο που είχε αρχικά προταθεί από την Επιτροπή με την «πρόταση [της] οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς και τη διαφήμισή τους», υποβληθείσα στο Συμβούλιο στις 30 Μαρτίου 1976 (JO C 91, σ. 3), και στην ιταλική του απόδοση.

16 — Απόφαση της 14ης Ιουλίου 1988, 298/87, Smanor (Συλλογή 1988, σ. 4489, σκέψη 30). Βλ., επίσης, την απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 1993, C-285/92, Twee Provinciën (Συλλογή 1993, σ. I-6045, σκέψεις 14 και 15).

23. Αν αναφερθούμε ειδικότερα στο άρθρο 3, παράγραφος 1, σημείο 6, της οδηγίας, αυτό «(...) έχει ως κύριο στόχο να παρασχεθεί στον καταναλωτή η δυνατότητα να έρθει σε επαφή με έναν από τους υπεύθυνους φορείς της παραγωγής ή της εμπορίας των τροφίμων, με στόχο ενδεχομένως να του εκθέσει τις θετικές ή τις αρνητικές παρατηρήσεις του σχετικά με την αγορά του (...)» [17].

24. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του στόχου αυτού, όπως τονίζει η Επιτροπή, ο υπεύθυνος του προϊόντος πρέπει να αναγνωρίζεται εύκολα από τον τελικό καταναλωτή. Για τον λόγο αυτό, ο κοινοτικός νομοθέτης επέλεξε να απομονώσει ρητώς τους τρεις πρωταγωνιστές από την παραγωγή των τροφίμων έως τη διανομή τους, χωρίς να ευνοηθεί ο ένας σε σχέση με τους άλλους. Η επιλογή αυτή προϋπέθετε εντούτοις, λογικώς, να γίνει κάποια διάκριση μεταξύ των αναφερομένων επιχειρηματιών.

25. Πράγματι, ο παρασκευαστής και ο συσκευαστής του προϊόντος, κατ' αρχάς, έχουν το κοινό χαρακτηριστικό ότι, κατ' αρχήν, είναι σταθεροί επιχειρηματίες οι οποίοι εύκολα μπορούν να αναγνωριστούν, και με τους οποίους συνεπώς εύκολα μπορεί να υπάρξει επαφή. Τα χαρακτηριστικά αυτά τους επιτρέπουν να ανταποκριθούν στα κριτήρια που διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα του επιδιωκομένου στόχου.

17 — Απάντηση της Επιτροπής σε γραπτή ερώτηση της 28ης Ιουλίου 1995 (αριθ. E-2170/95, ΕΕ C 340, σ. 19).

26. Εντούτοις, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς των ιταλικών αρχών και της Ελληνικής Κυβερνήσεως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η απαίτηση του άρθρου 3, παράγραφος 1, σημείο 6, περί κοινοτικής εγκαταστάσεως έχει εφαρμογή σ' αυτούς, εκτός αν καταλήξουμε σε συμπεράσματα που προκαλούν τουλάχιστον κατάπληξη.

27. Οι εν λόγω δύο επιχειρηματίες που προβλέπονται από την οδηγία είναι μοναδικοί στην αλυσίδα που καταλήγει στη διάθεση των τροφίμων στον τελικό καταναλωτή [18]. Επομένως, η απαίτηση όπως η επισήμανση περιέχει τη μνεία της κοινοτικής εγκαταστάσεώς τους θα είχε ως αποτέλεσμα να επιφυλάσσεται η πρόσβαση στην κοινοτική αγορά μόνο στα τρόφιμα που παρασκευάζονται ή συσκευάζονται επί του κοινοτικού εδάφους. Οπωσδήποτε δεν μπορεί αυτή να ήταν η βούληση του νομοθέτη.

28. Εντούτοις, αν θέλουμε να εμμείνουμε στην ερμηνεία αυτή, αποφεύγοντας εντελώς να συναγάγουμε την εν λόγω συνέπεια, το επίδικο κείμενο θα μπορούσε να νοηθεί ως απαιτούν συστηματικά τη μνεία της κοινοτικής εγκαταστάσεως ενός των προβλεπομένων τριών επιχειρηματιών, υπό την έννοια ότι, *ελλείψει* παρασκευής ή συσκευασίας προϊόντος εντός της Κοινότητας, η μνεία πωλητή εγκατεστημένου στην Κοινότητα είναι υποχρεωτική. Στην περίπτωση αυτή όμως πώς δικαιολογείται ότι η

18 — Εξάλλου, το άρθρο 3, παράγραφος 1, σημείο 6, ομιλεί περί «του» παρασκευαστή και «του» συσκευαστή («del» στα ιταλικά· «the» στα αγγλικά), αλλά στα γαλλικά «un» vendeur («un» στα ιταλικά· «a» στα αγγλικά). Το *του* είναι οριστικό άρθρο (ακριβέστερα, στα γαλλικά, συνηρημένο οριστικό άρθρο: συναίρεση της προθέσεως de και του οριστικού άρθρου le), ενώ το άρθρο un είναι αόριστο άρθρο.

διατυπωθείσα την εποχή εκείνη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής δεν έγινε δεκτή από τον νομοθέτη;

29. Αντιθέτως, όταν επιλέγεται να γίνεται μνεία ενός πωλητή, η απαίτηση της κοινοτικής εγκαταστάσεως τούτου δικαιολογείται ενόψει του επιδιωκομένου στόχου. Ενώ η οδηγία αναφέρεται σε έναν μόνο παρασκευαστή ή σε έναν μόνο συσκευαστή, στο κύκλωμα εμπορίας ενός προϊόντος μπορούν να υφίστανται διάφοροι πωλητές [19]. Επομένως, το να απαιτείται όπως ο πωλητής, του οποίου γίνεται μνεία στην ετικέτα, είναι εγκατεστημένος εντός της Κοινότητας δεν οδηγεί στην αξίωση μόνο τα «κοινοτικά» προϊόντα να μπορούν να διανέμονται στο έδαφος της Ενώσεως, αντίθετα προς αυτό που θα μπορούσε να συναχθεί από την ίδια απαίτηση εφαρμοζομένη στον παρασκευαστή ή τον συσκευαστή. Εξάλλου, όπως τονίζει η Επιτροπή, δεδομένου ότι ένας πωλητής είναι εκ φύσεως ένας ολιγότερο σταθερός και ολιγότερο εύκολα αναγνωριζόμενος επιχειρηματίας απ' ό,τι ο παρασκευαστής ή ο συσκευαστής, η απαίτηση κοινοτικής εγκαταστάσεώς του καθιστά δυνατό τον περιορισμό των εν λόγω εμποδίων.

30. Λόγω των σκέψεων αυτών, το Δικαστήριο δεν μπορεί επομένως να δεχθεί ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, σημείο 6, της οδηγίας απαιτεί όπως η μνεία της «κοινοτικής εγκαταστάσεως» αναφέρεται στον παρασκευαστή ή τον συσκευαστή.

Πρόταση

31. Καταλήγοντας, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο Corte suprema di cassazione ως εξής:

«Το άρθρο 3, παράγραφος 1, σημείο 6, της οδηγίας 79/112/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1978, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς επίσης και τη διαφήμισή τους, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η περιλαμβανομένη σ' αυτό έκφραση "εγκατεστημένου στο εσωτερικό της Κοινότητας" αναφέρεται μόνο στον πωλητή, και όχι στον παρασκευαστή ή τον συσκευαστή, των οποίων τα στοιχεία μπορούν να εμφανίζονται επί της ετικέτας ακόμη και αν πρόκειται για επιχειρηματίες εγκατεστημένους εκτός της Κοινότητας.»

19 — Βλ. την ανωτέρω υποσημείωση.